PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

RWR.610.8.2018.ZR

Wrocław, 6 lipca 2020 r.

WERSJA JAWNA

Decyzja nr RWR 06/2020

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2, w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, zachowanie **MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni,** polegające na nieobniżaniu, w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego, całkowitego kosztu kredytu o koszty „opłaty przygotowawczej", które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów – i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 30 września 2019 r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2, w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie **MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni,** polegające na uzależnianiu wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, co stanowi naruszenie art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów – i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 30 września 2019 r.

III. Na podstawie art. 26 ust. 2, w związku z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **MIKROKASA S.A. w Gdyni** obowiązek usunięcia trwających skutków naruszeń zbiorowych interesów konsumentów, opisanych w pkt I i pkt II sentencji decyzji poprzez:

1) złożenie jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:
„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu …. 2020 r. nr RWR -…../2020 Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na:
a) nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.),
b) uzależnianiu wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, co stanowi naruszenie art. 48 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.)
oraz godzące w zbiorowe interesy konsumentów.
Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR-…../2020 z dnia … 2020 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl”,
w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] czcionką pogrubioną (bold) fragment: *„Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni, informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na: nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy”,*

[4] w górnej części strony głównej domeny www.mikrokasapolska.pl i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[5] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

[6] fragment: *„Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR…../2020”* będzie stanowić hiperłącze prowadzące do strony internetowej: https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf.

2) Przekazanie przez **MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni** listem poleconym, w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, każdemu konsumentowi, który: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. spłacił przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. zawarł „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacił ją przed terminem (przed zakończeniem umowy)**, pisma** zawierającego następującą informację:
„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu …. 2020 r. nr RWR-…../2020 MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni informuje, że ***stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty „opłaty przygotowawczej”, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49***

ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim *(Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.*
Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji. Reklamację należy przesłać pocztą na adres: [MIKROKASA S.A. uzupełni adres], złożyć osobiście w lokalu spółki albo pośrednika MIKROKASA S.A. lub drogą mailową na adres: [MIKROKASA S.A. uzupełni adres mailowy] wraz ze wskazaniem sposobu dokonania zwrotu nadpłaconej kwoty (np. przelew na konto pożyczkobiorcy, przekaz pocztowy na adres pożyczkobiorcy etc.).",

3) dokonanie zwrotu – w ramach przysporzenia konsumenckiego – części opłaty przygotowawczej, proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. spłacili przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. zawarli „Umowę pożyczki gotówkowej" i spłacili ją przed terminem (przed zakończeniem umowy) oraz złożą reklamację, o której mowa w pkt III.2 niniejszej decyzji. Ww. zwrotu Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od złożenia reklamacji, w sposób wskazany przez konsumenta w reklamacji.

IV. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076), umarza się postępowanie w sprawie stosowania przez **MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni** praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami informacji o prawie konsumenta do częściowej spłaty kredytu przed terminem, co może naruszać art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.).

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 i 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża **MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni** kosztami postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie 31,20 zł (słownie: trzydzieści jeden złotych 20/100) i zobowiązuje do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także: „Prezes Urzędu"), z uwagi na szczególne znaczenie ochrony i bezpieczeństwa konsumentów na rynku usług finansowych, przeprowadził postępowanie wyjaśniające, w sprawie wstępnego ustalenia, czy przy oferowaniu przez MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni (dalej: „Spółka" i „Mikrokasa") konsumentom pożyczki gotówkowej, nie doszło do naruszenia przepisów

ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: „uokik") lub innych ustaw chroniących interesy konsumentów (sygn. RWR-403-14/17/ZR). W trakcie podjętych działań, Prezes Urzędu uzyskał zarówno stosowane przez przedsiębiorcę wzorce umowne, jak i wybrane, zanonimizowane umowy, zawarte z konsumentami. Wyniki analizy zgromadzonych dowodów wykazały, że działania przedsiębiorcy mogą być bezprawne, sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz stanowić przejawy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Postępowanie wyjaśniające wykazało m.in., że Spółka interpretuje art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: „ukk") w ten sposób, że w przypadku przedterminowej spłaty pożyczki, całkowity koszt kredytu nie ulega obniżeniu o kwotę opłaty przygotowawczej proporcjonalną do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy.

W związku z powyższymi ustaleniami, w dniu 20 listopada 2018 r. Prezes Urzędu - postanowieniem nr RWR 56/2018 - wszczął postępowanie w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co może być uznane za niezgodne z art. 49 ust. 1 ukk oraz godzić jednocześnie w zbiorowe interesy konsumentów. Spółce postawiono również zarzut naruszenia art. 48 ust. 3 ukk, poprzez uzależnianie przez Spółkę wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty oraz zarzut naruszenia obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami informacji o prawie konsumenta do częściowej spłaty kredytu przed terminem, co może być sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy o kredycie konsumenckim.

(dowód: karta 1-3 t.II akt postępowania)

Ponadto, postanowieniem nr RWR 25/2019 z dnia 29 kwietnia 2019 r., Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie w trakcie nadmienionego postępowania wyjaśniającego (sygn. RWR-403-14/17/ZR), tj.:

- postanowienie nr RWR 46/2017 z dnia 07.06.2017 r.,
- pismo Urzędu z dnia 07.06.2017 r.,
- wydruk z KRS dot. Spółki,
- wydruki ze strony internetowej Spółki,
- pismo Spółki z dnia 30.06.2017 r. wraz załącznikami,
- postanowienie nr RWR 15/2019 z dnia 22.02.2019 r. wraz z notatką.

(dowód: karta 24 t. II akt postępowania)

W piśmie z dnia 10 grudnia 2018 r. Spółka ustosunkowała się do postawionych zarzutów:

W odniesieniu do **pierwszego zarzutu**, związanego z nieobniżaniem całkowitego kosztu kredytu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki, o odpowiednią wartość pobranej „opłaty przygotowawczej", przedsiębiorca uznaje, że kwestionowana przez Prezesa UOKiK praktyka nie jest sprzeczna z art. 49 ust. 1 ukk, ponieważ „nie dotyczy okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a co za tym idzie brak jest podstaw do jej zmniejszenia, w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki. Nawiązując do przedstawionego stanowiska Prezesa UOKiK i Rzecznika Finansowego w sprawie art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, Spółka stwierdziła, iż spotyka się ono z

krytyką w orzecznictwie sądowym, a ponadto, że pobierana „opłata przygotowawcza" wiąże się z kosztami niezwiązanymi z okresem kredytowania (m.in. koszt pośrednictwa i koszt oceny zdolności kredytowej). Ponadto Spółka wskazała, iż „w ramach prowadzonej działalności specjalnie wyróżniła w stosowanych wzorcach umownych opłatę przygotowawczą oraz opłatę administracyjną, która właśnie takie koszty obejmuje". Spółka zwróciła również uwagę na fakt, iż „nie może być mowy o obejściu art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, ponieważ w przypadku wcześniejszej spłaty, konsumentowi obniżana jest większa część całkowitego kosztu kredytu".

Ponadto, mając na uwadze wystąpienie Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) z pytaniem prejudycjalnym (sygn. sprawy C-383/18) w zakresie mającym znaczenie dla przedstawionego przez Prezesa UOKiK i Rzecznika Finansowego stanowiska, dotyczącego art. 49 ust. 1 ukk, Spółka wystąpiła z wnioskiem o zawieszenie przedmiotowego postępowania do czasu udzielenia odpowiedzi przez TSUE na ww. zapytanie.

Postanowieniem nr RWR 24/2019 z dnia 29 kwietnia 2019 r., Prezes Urzędu odmówił zawieszenia postępowania uznając, iż rozpatrzenie sprawy i wydanie decyzji w przedmiotowym postępowaniu nie zależy od rozpatrzenia pytania prejudycjalnego przez TSUE, co oznacza, iż nie można w tej sprawie mówić o „zagadnieniu wstępnym" w rozumieniu art. 97 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm., dalej: „kpa"). W związku z tym uznał, iż brak jest podstaw do zawieszenia przedmiotowego postępowania.

Ustosunkowując się do **zarzutu drugiego**, dotyczącego uzależniania wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, Spółka stwierdziła, iż powyższy zarzut związany jest z treścią postanowienia Umowy (§ 4 ust. 2): „O zamiarze dokonania spłaty pożyczki przed terminem, Pożyczkobiorca powinien poinformować Pożyczkodawcę na co najmniej 3 dni przed planowanym terminem spłaty w przeciwnym razie wpłata ta może zostać zaliczona przez Pożyczkodawcę na spłatę kolejnych rat pożyczki, opłat oraz odsetek zgodnie z obowiązującą Umową oraz Harmonogramem spłat".

Jak wskazała Spółka, sformułowanie „powinien" nie stanowi warunku i w przypadku braku takiej informacji, nie ma żadnych negatywnych konsekwencji dla klienta. W ocenie przedsiębiorcy: „w kwestionowanym zapisie nie ma sformułowania musi, które w opinii Mikrokasa S.A. wiązałoby się właśnie z warunkiem poinformowania w celu wcześniejszego dokonania spłaty". Jednocześnie od dnia 19 grudnia 2018 r., przedsiębiorca dokonał zmiany treści ww. zapisu § 4 ust. 2 Umowy, któremu nadano następujące brzmienie:

„O zamiarze dokonania spłaty pożyczki przed terminem, Pożyczkobiorca może poinformować Pożyczkodawcę na co najmniej 3 dni przed planowanym terminem spłaty w celu wskazania mu kwoty niezbędnej do wcześniejszej całkowitej spłaty pożyczki albo wskazać Pożyczkodawcy, że dokonana wpłata ma być traktowana jako częściowa spłata pożyczki lub ma zostać zaliczona przez Pożyczkodawcę na spłatę kolejnych rat pożyczki, opłat oraz odsetek zgodnie z obowiązującą Umową oraz Harmonogramem spłat".

Przedsiębiorca podkreślił, iż stosowany wcześniej zapis umowny nie miał nigdy na celu utrudniania konsumentom wcześniejszej spłaty pożyczki, a jedynie został wprowadzony dla prawidłowego zaksięgowania dokonanej przez pożyczkobiorcę wpłaty, tak by była zgodna z jego zamiarem, a także dla „ułatwienia wyliczenia kwoty niezbędnej do spłaty pożyczki w całości". Jak wskazała Spółka, dzięki temu rozwiązaniu, konsument może „dzięki wyliczeniu mu kwoty niezbędnej do wcześniejszej spłaty pożyczki zamknąć zobowiązanie

wpłacając mniejszą kwotę, zamiast uiszczając całe zobowiązanie czekając następnie na rozliczenie pożyczki i zwrot nadpłaty przez Mikrokasa S.A." Reasumując, w ocenie Spółki, „takie uregulowanie wcześniejszej całkowitej spłaty pożyczki jest korzystne dla konsumentów".

(dowód: karta 8, t. II akt postępowania)

Zdaniem Spółki **trzeci zarzut**, dotyczący naruszenia obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez niezamieszczanie w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami informacji o prawie konsumenta do częściowej spłaty kredytu przed terminem, co może być sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 16 ustawy o kredycie konsumenckim, jest niezrozumiały, ponieważ w § 4 ust. 1 Umowy jest wskazane, że „Pożyczkobiorca ma prawo w każdym czasie do spłaty w całości lub części pożyczki przed ustalonym w niniejszej umowie terminem". Wobec powyższego przedsiębiorca uznaje, iż w pełni informuje konsumentów o możliwości spłaty pożyczki w całości, jak i w części przed terminem. Z kolei posługiwanie się w dalszej części umowy terminem „wcześniejsza spłata pożyczki", odnosi się – w ocenie Spółki – zarówno do procedury obniżenia całkowitego kosztu pożyczki przy spłacie pożyczki w całości, jak i w części. Niezależnie od powyższego, przedsiębiorca wyraził gotowość zmiany wzorca tak, aby „był on bardziej czytelny dla konsumentów", nie przedstawiając jednak konkretnego rozwiązania w tym zakresie.

(dowód: karta 5-9 t. II akt postępowania)

W piśmie z dnia 17 września 2019 r., Mikrokasa poinformowała o modyfikacji swojego wcześniejszego stanowiska i oświadczyła, iż – w związku z wyrokiem TSUE z dnia 11 września 2019 r. - dokonała odpowiednich zmian w stosowanych wzorcach umownych. W tym zakresie podjęto Uchwałę Nr Zarządu Mikrokasa S.A. z dnia 17 września 2019 r. z siedzibą w Gdyni w sprawie zmiany treści wszystkich stosowanych przez Spółkę wzorców umów. Na mocy § 1 ust. 1 tej uchwały zmieniono treść § 4 ust. 2 i ust. 5 Umowy, nadając im następujące brzmienie:

- § 4 ust. 2.: „*O zamiarze dokonania spłaty pożyczki przed terminem, Pożyczkobiorca nie musi informować Pożyczkodawcy. Pożyczkobiorca przed planowanym terminem spłaty może skontaktować się z Pożyczkodawcą w celu wskazania mu kwoty niezbędnej do wcześniejszej całkowitej spłaty pożyczki, albo wskazać Pożyczkodawcy, że dokonana wpłata ma być traktowana jako częściowa wcześniejsza spłata pożyczki lub ma zostać zaliczona przez Pożyczkodawcę spłatę kolejnych rat pożyczki, prowizji oraz odsetek zgodnie z obowiązującą Umową oraz Harmonogramem spłat*";
- § 4 ust.5: „*Wcześniejsza spłata pożyczki obejmuje całkowitą kwotę pożyczki wskazaną w par. 2 ust. 1, prowizję przygotowawczą, prowizję administracyjną oraz odsetki o których mowa w § 2 ust. 2a), b) oraz c). Odsetki, prowizja przygotowawcza oraz prowizja administracyjna zostaną pomniejszone zgodnie z par. 4 ust. 3 o okres, o który skrócono czas obowiązywania Umowy, w związku ze wcześniejszą spłatą.*"

Zgodnie z § 1 ust. 2 tej uchwały, powyższe zmiany weszły w życie od dnia 1 października 2019 r.

(dowód: karta 28-29, 31 t. II akt postępowania)

Prezes Urzędu, pismem z dnia 9 marca 2020 r., zawiadomił Spółkę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 kpa, Spółka została także poinformowana o możliwości wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do zebranych dowodów i materiałów (dowód: karta 32, t. II akt postępowania).

Spółka skorzystała z możliwości wyrażenia ostatecznego stanowiska w sprawie, wyrażając je w piśmie z dnia 30 marca 2020 r., potwierdzając swoje wcześniejsze stanowisko przedstawione w piśmie z dnia 17 września 2019 r. (dowód: karta 34, t. II akt postępowania).

Stan faktyczny

MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni jest spółką prawa handlowego, wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS:0000600114. W zakresie działalności gospodarczej Spółka zajmuje się m.in. udzieleniem pożyczek gotówkowych.

Spółka jest również wpisana - pod nr RIP000022 - do rejestru instytucji pożyczkowych, prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Spółka, udziela kredytów konsumenckich i w ramach tej działalności zawiera z konsumentami umowy pożyczki, wymienione w art. 3 ust. 2 pkt 1 ukk, posługując się wzorcem umowy pn. „Umowa pożyczki nr …" (dalej: „Umowa"). Wzorzec ten stosowany jest od 1 marca 2016 r. Umowy pożyczki Spółka zawiera z konsumentami

(dowód: karta 13 t. II akt postępowania)

Spółka - w związku z zawieranymi umowami pożyczki - oprócz odsetek, obciąża dodatkowo pożyczkobiorców następującymi kosztami:

a) „opłata przygotowawcza" - naliczana z tytułu kosztów związanych z rozpatrzeniem wniosku o udzielenie pożyczki, oceny zdolności kredytowej, przygotowania, doręczenia i podpisania umowy pożyczki (§ 2 ust. 2a) Umowy),

b) „opłata administracyjna" – naliczana z tytułu kosztów obsługi pożyczki, ustanowienia zabezpieczeń, wyceny ryzyka, utrzymania baz danych zgodnie z obowiązującymi przepisami (§ 2 ust. 2b) Umowy).

W Umowie Spółka zamieściła postanowienie § 4 ust. 5 o treści: "*Wcześniejsza spłata obejmuje całkowitą kwotę pożyczki wskazaną w par. 2 ust. 1, opłatę przygotowawczą, opłatę administracyjną oraz odsetki o których mowa w par. 2 ust. 2a), b) oraz c). Odsetki oraz opłata administracyjna zostaną pomniejszone zgodnie z par. 4 ust. 3 to znaczy proporcjonalnie za okres o który skrócono czas obowiązywania Umowy, w związku z wcześniejszą spłatą.*"
W niniejszym postanowieniu Spółka zastrzegła zatem obniżenie całkowitego kosztu pożyczki w przypadku wcześniejszej całkowitej jej spłaty, wyłączając z obniżenia **opłatę przygotowawczą** (poprzez pominięcie tej opłaty w 2 zd. cytowanego postanowienia Umowy), jako podlegającej rozliczeniu w takim przypadku.

Ponadto, w Umowie Spółka zamieściła postanowienie § 4 ust. 2 o treści: "*O zamiarze dokonania spłaty pożyczki przed terminem, Pożyczkobiorca powinien poinformować Pożyczkodawcę na co najmniej 3 dni przed planowanym terminem spłaty w przeciwnym razie wpłata ta może zostać zaliczona przez Pożyczkodawcę na spłatę kolejnych rat pożyczki, opłat oraz odsetek zgodnie z obowiązującą Umową oraz Harmonogramem spłat*".
W tym postanowieniu Spółka zastrzegła zatem obowiązek przekazania przez konsumenta wcześniejszej informacji (co najmniej 3 dni przed dokonaniem spłaty) o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu pod rygorem odmiennego rozliczenia tej wpłaty, tj. na spłatę kolejnych rat, zgodnie z harmonogramem.

Ustalono również, iż w Umowie Spółka zamieściła § 4 ust.1) o treści: „*Pożyczkobiorca ma prawo, w każdym czasie do spłaty całości lub części pożyczki przed ustalonym w niniejszej Umowie terminem (…)”*. Jednocześnie przytoczony wyżej § 4 ust.5 Umowy dotyczący wcześniejszej spłaty kredytu nie wskazywał, czy zawarte w nim zasady rozliczenia przy wcześniejszej spłacie pożyczki, dotyczą również spłaty częściowej.

(dowód: karta 83-84 t. I akt postępowania)

W piśmie z dnia 17 września 2019 r., Mikrokasa oświadczyła, iż – w związku z wyrokiem TSUE z dnia 11 września 2019 r. - dokona stosownych zmian w stosowanych wzorcach umownych, modyfikując treść § 4 ust. 2 i ust. 5 i nadając im następujące brzmienie:

- § 4 ust. 2: "*O zamiarze dokonania spłaty pożyczki przed terminem, Pożyczkobiorca nie musi informować Pożyczkodawcy. Pożyczkobiorca przed planowanym terminem spłaty może skontaktować się z Pożyczkodawcą w celu wskazania mu kwoty niezbędnej do wcześniejszej całkowitej spłaty pożyczki, albo wskazać Pożyczkodawcy, że dokonana wpłata ma być traktowana jako częściowa, wcześniejsza spłata pożyczki lub ma zostać zaliczona przez Pożyczkodawcę na spłatę kolejnych rat pożyczki, prowizji oraz odsetek zgodnie z obowiązującą Umową oraz Harmonogramem spłat*”,
- § 4 ust. 5: „*Wcześniejsza spłata obejmuje całkowitą kwotę pożyczki wskazaną w par. 2 ust. 1, opłatę przygotowawczą, opłatę administracyjną oraz odsetki o których mowa w par.2 ust. 2a), b) oraz c). Odsetki, opłata przygotowawcza oraz prowizja administracyjna zostaną pomniejszone zgodnie z par. 4 ust. 3 o okres, o który skrócono czas obowiązywania Umowy, w związku ze wcześniejszą spłatą*."

(dowód: karta 28, t. II akt postępowania)

Powyższą zmianę wprowadzono na mocy uchwały Zarządu Spółki nr dnia 17 września 2019 r. - od dnia **1 października 2019 r.**

(dowód: karta 31, t.II akt postępowania)

Ocena prawna ustalonych faktów.

1. **<u>Naruszenie interesu publicznego</u>**

Treść art. 1 ust. 1 uokik ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców – naruszając jej przepisy – stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczy następujących nieprawidłowości w zachowaniu Spółki, którymi w ocenie Prezesa Urzędu były:

- nieobniżanie w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co może być uznane za niezgodne z art. 49 ust. 1 ukk,
- uzależnianie wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, co może być uznane za naruszenie art. 48 ust. 2 ukk,
- naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami informacji o prawie konsumenta do częściowej spłaty kredytu przed terminem, co jest sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk.

Wymienione praktyki stosowane były wobec nieograniczonego kręgu adresatów, posiadających status konsumentów. W opinii Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy zawarli ze Spółką umowę o kredyt konsumencki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem w niniejszej sprawie uzasadnione było podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w uokik. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy ww. ustawy, a dotyczące jej postępowanie jest prowadzone w interesie publicznym.

2. Naruszenie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 uokik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Jednocześnie zgodnie z art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy. Na gruncie niniejszej sprawy zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorcy.

Stwierdzenie przez Prezesa Urzędu stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga zatem stwierdzenia łącznego zaistnienia następujących przesłanek:

1) kwestionowane zachowania są działaniami przedsiębiorcy,
2) zachowania te są sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami,
3) zachowania te naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

3. Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 uokik, przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1292, 1495, z 2020 r. poz. 424). Jednocześnie art. 4 ust. 1 tej ustawy reguluje, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Natomiast stosownie do art. 3 Prawa przedsiębiorców, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Mikrokasa jest przedsiębiorcą prowadzącym we własnym imieniu działalność gospodarczą, działającym w formie spółki akcyjnej, to jest będącym osobą prawną, wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym Spółka przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

4. Sprzeczność zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami

Na gruncie uokik sankcjonowane jest zachowanie przedsiębiorcy sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami. Sprzeczność z prawem działania lub zaniechania przedsiębiorcy może być ujmowana jako zachowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa stanowionego. Dobre obyczaje natomiast pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Naruszenie przez przedsiębiorcę przepisów prawa stanowionego lub dobrych obyczajów jest jednocześnie wyrazem naruszenia obowiązującego porządku prawnego, który obejmuje zarówno nakazy i zakazy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego, jak i nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.

Rozważenia wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego lub dobrymi obyczajami. Jednocześnie, dla stwierdzenia powyższego bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu.

Ustawodawca w art. 24 ust. 2 uokik nie wskazuje konkretnie, jakiego rodzaju sprzeczność z prawem zachowania przedsiębiorcy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Dla stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 1 uokik wystarczy stwierdzenie sprzeczności zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami. Z tego względu, przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu jest wykazanie, że w ustalonym stanie faktycznym Spółka dopuściła się naruszeń, wymienionych w pkt I i II sentencji niniejszej decyzji.

Zarzut ujęty w pkt I. sentencji decyzji

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ukk, „W przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą". Ponadto, stosownie do art. 49 ust. 2 ukk: „W przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, ust. 1 stosuje się odpowiednio".

Powyższy przepis został zamieszczony w ukk w wyniku implementacji do polskiego porządku prawnego art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. 2008, L 133, s.66; sprostowania: Dz.U.2009, L 207, s.14; Dz.U. 2010, L 199, s. 40; Dz.U. 2011, L 234, s.46 – dalej: Dyrektywa). Zgodnie z art. 16 ust. 1 Dyrektywy, konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

W kwestii interpretacji art. 49 ust. 1 ukk Prezes UOKiK wspólnie z Rzecznikiem Finansowym przedstawił swoje stanowisko w dniu 16 maja 2016 r., które zostało opublikowane pod adresem: https://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=12368.

Zgodnie z powyższym stanowiskiem, art. 49 ust. 1 ukk należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów składających się na całkowity koszt takiego kredytu, niezależnie od ich

charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tym, że redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie - i to stanowi jedyny wskazany w ukk ogranicznik ustalenia redukcji kosztu kredytu związanego z jego wcześniejsza spłatą. Przedstawione rozważania dotyczące przedterminowej spłaty całego kredytu mają w pełni zastosowanie również w odniesieniu do przedterminowej spłaty części kredytu (o której mowa w art. art. 49 ust. 2 ukk). Należy wskazać, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ukk, przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została z kolei w art. 5 pkt 6 tej ustawy i zgodnie z tym przepisem obejmuje: „wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach – z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta".

Tym samym art. 49 ust. 1 ukk nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 tej ustawy. W ocenie Prezesa Urzędu nie jest uzasadniony pogląd, według którego ustawodawca na potrzeby tego przepisu wprowadza dwie kategorie kosztów: te, których wysokość lub powstanie zależy od okresu, na jaki udzielono kredytobiorcy kredytu, oraz te, które nie są zależne od tego okresu. Przyjęcie takiego podziału byłoby sprzeczne z definicją ustawową całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego, a także niespójne z konstrukcją ustawy o kredycie konsumenckim, jej istotą, celem i założeniami. Okoliczność, że „opłata przygotowawcza" jest elementem całkowitego kosztu kredytu, nie jest przy tym kwestionowana przez Spółkę. Art. 49 ust. 1 ukk jasno wskazuje również, że rekalkulacja (redukcja) kosztów odnosi się nawet do tych kosztów, które już zostały poniesione przez konsumenta. Brak jest przedmiotowego wyłączenia opłat podlegających redukcji, jako jednej z kategorii kosztów.

Powyższe stanowisko Prezesa UOKiK w przedmiocie wykładni art. 49 ust. 1 ukk zostało w pełni potwierdzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE lub Trybunał). W wyroku z dnia 11 września 2019 r., sygn. akt C-383/18 (Lexitor), Trybunał wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Jak wskazał Trybunał, obniżka całkowitego kosztu kredytu obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Mając na uwadze zasadę prowspólnotowej wykładni prawa, w taki sam sposób rozumieć zatem należy art. 49 ukk. Konieczność stosowania prawa krajowego przez państwo członkowskie w zgodzie z normami prawa wspólnotowego akcentowana była również przez Spółkę w niniejszym postępowaniu. Jednoznaczne rozstrzygnięcie przez organ uprawniony wątpliwości w zakresie właściwej interpretacji przepisów Dyrektywy przesądza jednocześnie o sposobie interpretacji implementujących je przepisów prawa krajowego. Uzasadniając rozstrzygnięcie Trybunał przypomniał, że celem Dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Ów system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania. W celu zagwarantowania tej ochrony art. 22 ust. 3 Dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby przepisy przyjmowane przez nie w celu wykonania Dyrektywy nie mogły być obchodzone poprzez sposób formułowania umów.

Mając na względzie doniosłość prawną ww. wyroku TSUE i jego znaczenie dla konsumentów (z uwagi na rozpatrywanie pytania prejudycjalnego, złożonego przez polski sąd), jak również zróżnicowaną praktykę podmiotów rynku finansowego, wynikającą z interpretacji tego orzeczenia – Prezes UOKiK przedstawił dnia 2 marca 2020 r. „Stanowisko w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim w kontekście wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 (Lexitor)", opublikowane pod adresem: https://finanse.uokik.gov.pl/kredyty-konsumenckie/stanowisko-prezesa-uokik-ws-interpretacji-art-49-ustawy-o-kredycie-konsumenckim-w-kontekscie-wyroku-tsue/.

Twierdzenia i ocena prawna zawarte w tym stanowisku odnoszą się również do sprawy będącej przedmiotem tego postępowania w zakresie zarzutu ujętego w pkt I sentencji decyzji.

W toku postępowania Spółka (w piśmie z dnia 10 grudnia 2018 r.) przedstawiła swój wariant interpretacji art. 49 ukk, wskazując, iż wymienia on „dwa rodzaje kosztów, ponoszonych przez kredytobiorców, (…): 1) koszty, które dotyczą okresu o który skrócono czas obowiązywania umowy (zależne od czasu obowiązywania umowy), 2) koszty, które nie dotyczą okresu o który skrócono czas obowiązywania umowy (niezależne od czasu obowiązywania umowy)". Jak wskazała, przedmiotowa „opłata przygotowawcza wiąże się z

Co za tym idzie brak jest podstaw do proporcjonalnego obniżenia „opłaty przygotowawczej", w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki.

Powyższe twierdzenia Spółki nie tylko nie znajdują oparcia w brzmieniu Dyrektywy, ale stoją w oczywistej sprzeczności z jej celami i systematyką, jak również są pozbawione obiektywnego uzasadnienia.

W ocenie Prezesa Urzędu, skuteczność prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłaby osłabiona, gdyby obniżenie kosztów kredytu mogło zostać ograniczone jedynie do kosztów prezentowanych przez kredytodawcę jako zależne od okresu obowiązywania umowy, ponieważ wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez przedsiębiorcę, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. Ponadto ograniczenie możliwości obniżenia całkowitego kosztu kredytu jedynie do kosztów wyraźnie związanych z okresem obowiązywania umowy pociągałoby za sobą ryzyko, że konsument zostanie obciążony wyższymi jednorazowymi płatnościami w chwili zawarcia umowy o kredyt, ponieważ kredytodawca mógłby próbować ograniczyć do minimum koszty zależne od okresu obowiązywania umowy.

Przedstawione przez Spółkę koszty kredytu, które pokrywane mają być z opłaty przygotowawczej

stanowią w istocie koszty działalności Spółki. Przedsiębiorca podejmując decyzję o podjęciu i sposobie prowadzenia danego rodzaju działalności gospodarczej, w tym przypadku w ściśle uregulowanym obszarze udzielania kredytów konsumenckich, musi uwzględniać obowiązujące w tym obszarze ramy prawne, w szczególności określone przez

ustawodawcę limity opłat które mogą być pobrane od klientów oraz sytuacje, w których muszą one podlegać zwrotowi. To decyzje biznesowe przedsiębiorcy dotyczące ukształtowania modelu jego działalności, w tym wpływające na koszty i przychody wiążące się z tą działalnością (np. o odpłatnym posiłkowaniu się wsparciem pośredników kredytowych lub kapitałem obcym, czy o udzielaniu pożyczek na warunkach promocyjnych) powinny być dopasowywane do obowiązujących ram prawnych, a nie na odwrót. Ewentualne zabiegi kredytodawcy polegające na uchylaniu się od rozliczenia i zwrotu odpowiedniej części tych kosztów mogą podlegać ocenie pod kątem odrębnego naruszenia, jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów. A zatem stosowany przez Spółkę wariant rozliczenia wcześniejszej spłaty kredytu umożliwiałby w prosty sposób obejście dyspozycji przepisu art. 16 ust. 1 Dyrektywy, co zagrażałoby realizacji celu Dyrektywy, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumenta, poprzez rozwój przejrzystego rynku kredytowego. Ponadto należy mieć na względzie, że art. 16 ust. 2-5 Dyrektywy przyznaje kredytodawcy prawo do zastrzeżenia prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu. Celem tej regulacji jest umożliwienie kredytodawcy kompensacji kosztów, jakie może ponieść w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta, przy czym możliwość zastrzeżenia takiej prowizji zgodnie z art. 16 Dyrektywy – jako wyjątek od zasady, że konsument ma prawo dokonać wcześniejszej spłaty kredytu bez ponoszenia kosztów z tego tytułu – jest ściśle ograniczona, a metodologia jej obliczenia została szczegółowo uregulowana. Rozwiązanie przyjęte w art. 16 ust. 2-5 Dyrektywy zabezpiecza więc już interes kredytobiorcy w ten sposób, że pozwala mu skompensować stratę, jaką wyjątkowo mógłby ponieść w związku z faktem, że wcześniejsza spłata kredytu przez konsumenta wygenerowała po jego stronie koszty. Podsumowując, w ocenie Prezesa Urzędu art. 16 ust. 1 Dyrektywy przyznaje konsumentowi, który dokonał wcześniejszej spłaty kredytu prawo do uzyskania proporcjonalnej obniżki całkowitego kosztu tego kredytu, to znaczy wszystkich kosztów określonych w art. 3 lit. g) Dyrektywy, nie zaś wyłącznie tych, których wysokość jest powiązana z długością trwania umowy kredytu.

Reasumując, działanie Spółki polegające na nieobniżaniu, w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego, całkowitego kosztu kredytu o koszty „opłaty przygotowawczej", które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, należy uznać za niezgodne z art. 49 ust. 1 ukk, a w konsekwencji za bezprawne. Jak wskazano wyżej, w myśl zaś art. 49 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, w przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, ust. 1 art. 49 stosuje się odpowiednio. Mając powyższe na uwadze, przytoczone powyżej rozważania mają zastosowanie również do sytuacji wcześniejszej spłaty części pożyczki.

Dodatkowo zauważyć należy, że art. 49 ukk należy interpretować w sposób możliwie najprostszy dla konsumentów, gdyż to ich ochronę, ze względu na słabszą pozycję, mają zapewniać zapisy Dyrektywy. Dlatego Prezes UOKiK stoi na stanowisku, że metoda obliczania kwoty obniżenia kosztów kredytu, która zapewni odpowiednio wysoki poziom ochrony konsumentów, to metoda liniowa. Metoda ta zakłada proporcjonalne obniżenie całkowitego kosztu kredytu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono okres kredytowania. Według słownika języka polskiego „proporcjonalny" oznacza: mający określony stosunek części do całości, wyrażający określony stosunek do jakiejś wielkości; pozostający w takim stosunku do innej wielkości, że gdy tę drugą zwiększymy lub zmniejszymy pewną liczbę razy, pierwsza zwiększy się lub zmniejszy taką samą liczbę razy.

Formuła obliczenia kwoty obniżenia kosztów kredytu – przy użyciu metody liniowej – będzie wymagała ustalenia:

- jaka część poniesionych kosztów kredytu przypada na jeden dzień kalendarzowy;
- liczby dni, o które skrócono okres kredytowania (liczba dni od daty faktycznej spłaty kredytu do określonego w umowie terminu spłaty kredytu).

Kwota obniżenia powinna stanowić iloczyn kosztu przypadającego na 1 dzień kalendarzowy i liczby dni, o które skrócono okres kredytowania.

Metoda liniowa powinna znaleźć odpowiednie zastosowanie również w przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie.

Zdaniem Prezesa UOKiK, taka metodologia jest zrozumiała i przejrzysta dla konsumentów. Warto też podkreślić, że analogiczne rozwiązanie (liniowy zwrot opłaty) znajduje zastosowanie w odniesieniu do produktów ubezpieczeniowych, w przypadku wypowiedzenia przez ubezpieczającego umowy ubezpieczenia w trakcie okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz związanym z tym zwrotem składki. Stosowanie różnych metod wprowadzałoby dodatkową konfuzję na rynku finansów osobistych. Powyższe potwierdza, że metoda liniowa jest nie tylko zrozumiała i łatwa do zastosowania, ale też – w ocenie Prezesa UOKiK – najlepiej oddaje równowagę stron, jak również zapewnia transparentność oraz niepodatność na manipulację w zakresie struktury rat kredytowych.

Zarzut ujęty w pkt II. sentencji decyzji

W punkcie 2. postanowienia nr RWR 56/2018 z dnia 20 listopada 2018 r. Spółce postawiono zarzut stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 uokik, poprzez uzależnianie wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, co może stanowić naruszenie art. 48 ust. 2 ukk.

Stosownie do art. 48 ust. 1 ukk, „Konsument ma prawo w każdym czasie do spłaty całości lub części kredytu przed terminem określonym w umowie". Z kolei, zgodnie z treścią ust. 2 tego przepisu **„Kredytodawca nie może uzależnić wcześniejszej spłaty kredytu od jego poinformowania przez konsumenta**". Jak ustalono, w Umowie Spółka zamieściła postanowienie § 4 ust. 2 o treści: „O zamiarze dokonania spłaty pożyczki przed terminem, Pożyczkobiorca powinien poinformować Pożyczkodawcę na co najmniej 3 dni przed planowanym terminem spłaty w przeciwnym razie wpłata ta może zostać zaliczona przez Pożyczkodawcę na spłatę kolejnych rat pożyczki, opłat oraz odsetek zgodnie z obowiązującą Umową oraz Harmonogramem spłat". A zatem w niniejszym postanowieniu Spółka – wbrew zakazowi ujętemu w art. 48 ust. 2 ukk - zastrzegła warunek przekazania przez konsumenta informacji o zamiarze wcześniejszej spłaty pożyczki (co najmniej 3 dni przed dokonaniem spłaty) pod rygorem odmiennego rozliczenia tej wpłaty, tj. przeznaczenia jej na spłatę kolejnych rat, zgodnie z harmonogramem. Tym samym kredytobiorca przystępujący do Umowy ze Spółką nie miał możliwości bezwarunkowego skorzystania z uprawnienia do przedterminowej spłaty kredytu, chociaż gwarantują mu to przepisy ukk.

Wbrew przy tym twierdzeniom Spółki, zawartym w piśmie z dnia 10 grudnia 2018 r., słowo „powinien" należy utożsamiać z nałożeniem obowiązku, zwłaszcza gdy zawarto je w Umowie, a zatem w sferze nawiązania stosunków prawnych, gdzie wymagana jest jednoznaczność przy określaniu praw i obowiązków stron. Jeśli chodzi o wykładnię językową słowa „powinien", można przytoczyć kilka znaczeń ze słowników języka polskiego:

a) Uniwersalny słownik języka polskiego pod red. St. Dubisza, PWN, Warszawa 2003, Tom III, str. 466: **„jest pożądane, konieczne, żeby ktoś coś zrobił, trzeba żeby ktoś coś zrobił,** wykonał; jest wskazane, żeby jakaś osoba jakaś rzecz, jakieś wydarzenie itp. spełniały określone warunki";

b) Nowy słownik języka polskiego pod red. E. Sobol, PWN, Warszawa 2002, str. 734: „podmiotem, do którego się odnosi wyraz powinien jest osoba, która **ma obowiązek** coś zrobić, która musi cos zrobić; podmiotem jest coś, co **musi spełnić pewien warunek**, zachować się w pewien określony sposób".

c) Słownik języka polskiego pod red. M. Szymczak, PWN, t. II., s. 870:, **„obowiązkowe** należne, pożądane, oczekiwane, spodziewane".

W tym miejscu można wskazać także na znaczenie słowa „powinno/powinien" w języku prawniczym. Przykładowo, w orzecznictwie sądów administracyjnych utrwalona jest wykładnia wyrażenia **„powinno być sporządzone"**, **jako obowiązku sporządzenia** (postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 marca 2004 r. - FSK 222/04, z 16 marca 2004 r. - FSK 209/04 i z 11 listopada 2008 r. - II FZ 256/08 FSK).

Reasumując, nie można przyjąć wyjaśnień Spółki, iż zawarty w umowie zapis określa tylko możliwość określonych działań kredytobiorcy zamierzającego wcześniej dokonać spłaty pożyczki a nie obowiązek ich wykonania. Po pierwsze wynika to wprost z literalnej wykładni postanowienia. Po drugie zauważyć trzeba, że Umowa przewiduje konkretną sankcję za niedopełnienie tak określonego obowiązku, tj. odmienne od zamierzeń kredytobiorcy rozliczenie wpłaty, tj. spłatę kolejnych rat, zgodnie z harmonogramem. Nie zmienia tego podnoszona przez Spółkę okoliczność, iż skorzystanie z tej „możliwości" przez konsumenta jest dla niego korzystne, ponieważ ma możliwość dokonania spłaty pożyczki bez konieczności rozliczenia ewentualnych nadpłat.

Stąd w ocenie Prezesa Urzędu, działanie Spółki polegające na uzależnianiu wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, jest sprzeczne z art. 48 ust. 2 ukk, a zatem bezprawne.

5. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Uokik nie podaje definicji „zbiorowego interesu konsumentów", wskazując jednak w przepisie art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na samym zagrożeniu im. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz zostało skierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Jak podnosi się w doktrynie, w pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się także działanie przedsiębiorcy skierowane wprawdzie do oznaczonych (zindywidualizowanych), ale za to dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym konsumentów tych łączy jakaś wspólna cecha rodzajowa. Wówczas poszkodowana zostaje pewna grupa konsumentów, niebędąca jedynie – z punktu widzenia przedsiębiorcy stosującego daną praktykę – zbiorowością przypadkowych jednostek, lecz stanowiącą określoną i odrębną kategorię konsumentów, reprezentującą w znacznym stopniu wspólne interesy[1]. Należy zatem przyjąć, że zbiorowy interes konsumentów nie musi odnosić się do nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować, gdyż brak indywidualizacji nie sprzeciwia się możliwości wyodrębnienia kategorii bądź zbioru

[1]M. Szydło, Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy 2004/17/791.

konsumentów o pewnych cechach. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość (chociażby tylko potencjalna) wywołania negatywnych skutków wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu.

Wskazane w pkt I i II sentencji decyzji praktyki Spółki dotyczą nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować, tj. nieoznaczonej grupy konsumentów, która zawarła ze Spółką umowę o kredyt konsumencki. Z tego względu, w ocenie Prezesa Urzędu, interes konsumentów, który mógł zostać naruszony w wyniku działań podejmowanych przez Spółkę nie stanowi sumy indywidualnych interesów poszczególnych klientów, lecz ma charakter zbiorowy, co przesądza o możliwości uznania, iż działania te godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Wskazać także należy, że swoimi działaniami polegającymi na niezwracaniu, w przypadku spłaty częściowej lub całkowitej pożyczki przed terminem określonym w umowie, części opłaty przygotowawczej, proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, Spółka naruszyła także interes ekonomiczny konsumentów. Uznać bowiem należy, że w przypadku Umowy, konsumenci pozbawieni zostali wymiernych korzyści finansowych, które wiązać powinny się dla nich ze spłatą pożyczki w części lub całości przed terminem jej obowiązywania. Stosowane przez Spółkę postanowienie § 4 ust. 5 Umowy mogło zniechęcić ich do spłaty kredytu przed terminem, skoro wiązało się to jedynie z uszczupleniem należności z tytułu odsetek umownych i opłaty administracyjnej.

Co do zarzutu określonego w pkt II, postanowienie § 4 ust. 2 Umowy również mogło zniechęcić konsumentów do wcześniejszej spłaty kredytu przed terminem, skoro czynność ta wiązała się z dodatkowymi warunkami, które mogą być uciążliwe dla konsumentów.

Reasumując, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i ustalony na jego podstawie stan faktyczny dają podstawę do przyjęcia, iż w opisanej sprawie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a zachowanie Spółki spełnia wszystkie przesłanki umożliwiające stwierdzenie, że stosowała ona praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

6. Zaniechanie stosowania praktyk, o których mowa w pkt I. i II. sentencji decyzji

Zgodnie z art. 27 ust. 1 i ust. 2 uokik, w przypadku zaprzestania stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26 uokik, natomiast Prezes Urzędu wydaje w tym przypadku decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jednocześnie stwierdzając zaniechanie jej stosowania.
W toku postępowania, z dniem 1 października 2019 r., Spółka wprowadziła zmiany w stosowanych wzorcach umów, w których zmodyfikowano treść § 4 ust. 2 i ust. 5
Prezes Urzędu, oceniając wprowadzone zmiany, uznał, iż usuwają one występujące wcześniej niezgodności z prawem, wyszczególnione w pkt I. i II. sentencji decyzji. W szczególności:

1) zmieniona regulacja ujęta w § 4 ust. 5 pozwala stwierdzić, iż Spółka zaprzestała nieobniżania w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy;

2) zmieniona regulacja ujęta w § 4 ust. 2 pozwala stwierdzić, iż Spółka zaprzestała uzależniania wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty.

Zgodnie z art. 27 ust. 3 uokik, to na przedsiębiorcy spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności odnoszących się do zaprzestania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, co powinno przejawiać się konkretnym działaniem ze strony przedsiębiorcy, zmierzającym do pełnego zaniechania działania sprzecznego z prawem lub dobrymi obyczajami. W przedmiotowym stanie faktycznym Spółka przedstawiła dokument – uchwałę uprawnionego organu, na mocy którego wprowadzono zmiany z dniem 1 października 2019 r.

Reasumując, wprowadzone zmiany dają podstawy do stwierdzenia, że Spółka zaprzestała stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stwierdzonych w pkt I i II sentencji decyzji, z dniem 30 września 2019 r. tj. w ostatnim dniu przed wprowadzeniem do obrotu zmienionego wzorca umowy.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w pkt I i II decyzji.

7. Usunięcie skutków naruszenia o którym mowa w pkt I i II decyzji

Na podstawie art. 26 ust. 2 uokik, w związku z art. 27 ust. 4 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na Spółkę obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez:

1) złożenie jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu …. 2020 r. nr RWR -…../2020 Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na:

a) nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.),

b) uzależnianiu wcześniejszej spłaty kredytu od wcześniejszego poinformowania przez konsumenta o zamiarze dokonania takiej spłaty, co stanowi naruszenie art. 48 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083 ze zm.)

oraz godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR-…../2020 z dnia … 2020 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl”,

w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] czcionką pogrubioną (bold) fragment: „*Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni informuje, że stosowała praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów polegające na: nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy”,*

[4] w górnej części strony głównej domeny mikrokasa.com i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości

zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[5] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

[6] fragment: *„Decyzja Prezesa UOKiK nr RWR …/2020”* będzie stanowić hiperłącze prowadzące do strony internetowej https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf;

2) przekazanie przez **Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni,** listem poleconym w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji – w ramach przysporzenia konsumenckiego – każdemu konsumentowi, który: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. spłacił przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. zawarł „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacił ją przed terminem (przed zakończeniem umowy), , pisma zawierającego następującą informację:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu ….. 2020 r. nr RWR ….2020 Mikrokasa S.A. z siedzibą w Gdyni informuje, że ***stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim*** *oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji. Reklamację należy przesłać pocztą na adres:[MIKROKASA S.A. uzupełni adres], złożyć osobiście w lokalu spółki albo pośrednika MIKROKASA S.A., lub drogą mailową na adres:[MIKROKASA S.A. uzupełni adres mailowy] wraz ze wskazaniem sposobu dokonania zwrotu nadpłaconej kwoty (np. przelew na konto pożyczkobiorcy, przekaz pocztowy na adres pożyczkobiorcy etc.).”,*

3) dokonanie zwrotu części opłaty przygotowawczej proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki konsumentom w związku z jej wcześniejszą spłatą, którzy: w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. spłacili przed terminem (przed zakończeniem umowy) pożyczkę uzyskaną w MIKROKASA S.A. z siedzibą w Gdyni albo w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 30 września 2019 r. zawarli „Umowę pożyczki gotówkowej” i spłacili ją przed terminem (przed zakończeniem umowy), i złożą reklamację, o której mowa w pkt III.2 sentencji niniejszej decyzji.

W przypadku decyzji wydawanych na podstawie art. 27 ust. 1 uokik, przepis art. 26 ust. 2 uokik znajduje odpowiednie zastosowanie. Decyzja o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzająca zaniechanie jej stosowania może zatem określać środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, m.in. w postaci: zobowiązania przedsiębiorcy do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o określonej treści lub formie. Katalog środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest przykładowy. W związku z tym Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę inne niż wymienione w ustawie środki usunięcia trwających skutków naruszenia, które są adekwatne do rodzaju stwierdzonego naruszenia oraz skutków, które naruszenie wywołało. Ocena adekwatności działań zmierzających do usunięcia skutków niedozwolonego zachowania musi być dokonana z uwzględnieniem

możliwie najszerszego kontekstu postępowania przedsiębiorcy, któremu zarzucana jest praktyka o trwających skutkach.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszym stanie faktycznym Spółka nie podjęła żadnych czynności, które zapobiegłyby powstaniu lub zmierzały do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W dalszym ciągu dysponuje ona środkami pobranymi od konsumentów z tytułu nieobniżania w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Tym samym, w dacie wydania decyzji, nieusunięte pozostają ekonomiczne skutki dokonanych przez Spółkę naruszeń.

Dla usunięcia przez Spółkę trwających skutków naruszenia opisanego w pkt I sentencji decyzji, niezbędne jest zatem to, aby konsumenci, którzy zostali objęci ww. praktyką, mogli się o niej dowiedzieć i wystąpić do przedsiębiorcy z odpowiednim wnioskiem (reklamacją) o zwrot nadpłaconej kwoty pożyczki.

Dla usunięcia przez Spółkę trwających skutków naruszenia opisanego w pkt II sentencji decyzji, również niezbędne jest, aby konsumenci, którzy zostali objęci ww. praktyką, mogli się o niej dowiedzieć i wystąpić do przedsiębiorcy z odpowiednim wnioskiem (reklamacją) z ewentualnymi roszczeniami. Z tego powodu Prezes Urzędu zdecydował się również w odniesieniu do praktyki określonej w pkt II na nałożenie na Spółkę obowiązku zamieszczenia stosownego oświadczenia na prowadzonych przez nią stronach internetowych.

Zdaniem Prezesa Urzędu konieczne jest skierowanie do konsumentów jasnego i zrozumiałego komunikatu, przy wykorzystaniu różnych kanałów komunikacji, który wskaże konsumentom przedmiot rozstrzygnięcia Prezesa UOKiK oraz wynikające dla nich, z jego uprawomocnienia się, skutki. Z tego powodu Prezes Urzędu zdecydował się zarówno na nałożenie na Spółkę obowiązku zamieszczenia stosownego oświadczenia na prowadzonych przez nią stronach internetowych, jak i obowiązku dostarczenia informacji pisemnej każdemu z konsumentów, których mogła dotknąć stosowana przez nią zakazana praktyka. Zastosowanie takich środków ma za zadanie usunięcie skutków naruszenia przede wszystkim w warstwie informacyjnej, poprzez zapewnienie konsumentom wiedzy co do tego, jak powinno wyglądać zachowanie przedsiębiorcy zgodne z prawem. Jednocześnie, drugi z wymienionych powyżej obowiązków, zakłada poinformowanie indywidualnych konsumentów o możliwości skorzystania z procedury reklamacyjnej, w celu odzyskania nadpłaconych kwot.

Ponadto, za najbardziej adekwatny do stwierdzonego naruszenia środek, Prezes UOKiK uznał obowiązek zwrotu części opłaty przygotowawczej, w wartości proporcjonalnej do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, tym konsumentom którzy w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia 1 października 2019 r. spłacili pożyczkę w terminie wcześniejszym niż przewidziany w umowie i złożą reklamację, o której mowa w pkt III.2 sentencji decyzji.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w pkt III sentencji decyzji.

8. <u>Umorzenie postępowania w zakresie zarzutu dotyczącego praktyki określonej w pkt IV. sentencji decyzji</u>

W punkcie 3. postanowienia nr RWR 56/2018 z dnia 20 listopada 2018 r. Spółce postawiono zarzut stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 uokik, polegającej

na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez niezamieszczanie w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami informacji o prawie konsumenta do częściowej spłaty kredytu przed terminem, co może być sprzeczne z art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk. Stosownie do ww. przepisu na pożyczkodawcy spoczywa prawny obowiązek poinformowania konsumenta w umowie pożyczki o prawie konsumenta do spłaty kredytu przed terminem oraz o procedurze spłaty kredytu przed terminem. Jak wskazano wyżej, art. 49 ukk, uprawnia konsumenta (pożyczkobiorcę) do wcześniejszej spłaty kredytu zarówno w całości, jak i w części. Postawienie przedmiotowego zarzutu wynikało z tego, że określając w Umowie uprawnienia pożyczkobiorcy związane z wcześniejszą spłatą kredytu, Spółka – w ocenie Prezesa Urzędu - wskazywała tylko na przypadek „całkowitej wcześniejszej spłaty pożyczki", co wynika wprost z treści § 4 ust. 5 Umowy: „Wcześniejsza spłata umowy pożyczki obejmuje całkowitą kwotę pożyczki w § 2 ust.1, opłatę przygotowawczą, opłatę administracyjną oraz odsetki (…)" .

W toku postępowania Spółka, wskazała dodatkowo na inny zapis Umowy (§ 4 ust.1) o treści: *„Pożyczkobiorca ma prawo, w każdym czasie do spłaty całości lub części pożyczki przed ustalonym w niniejszej Umowie terminem (…)*", twierdząc, że z powyższej konstrukcji zapisów umownych wynika prawo konsumenta do dokonania rozliczenia części kosztów przy częściowej spłacie kredytu, tak jak ma to miejsce przy całkowitej spłacie kredytu.

W świetle powyższego, uznać należy, iż Spółka wypełnia obowiązek informacyjny, określony we wskazanym przepisie. Należy uznać, iż pominięcie kwestii częściowej spłaty pożyczki w postanowieniu umownym dotyczącym wskazania szczegółowego zakresu tej spłaty (cytowany wyżej § 4 ust. 5 Umowy), nie wpływa na uprawnienia konsumenta, w tym zakresie, bowiem wymóg informacji o prawie do wcześniejszej spłaty pożyczki został przez Spółkę spełniony w § 4 ust. 1 Umowy.

Reasumując, nie ma zatem podstaw do postawienia Spółce zarzutu naruszenia obowiązku informacyjnego, wynikającego z art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk.

Zgodnie z art. 105 § 1 kpa, gdy postępowanie administracyjne z jakiejkolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 kpa jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości.

Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi.

Naczelny Sąd Administracyjny podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.[2]

Spółce postawiono zarzut naruszenia obowiązku informacyjnego poprzez niepodanie konsumentom informacji o prawie do wcześniejszej spłaty pożyczki również w części, co może stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 16 ukk. Jak wykazano jednak powyżej,

[2] Wyrok NSA w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2003 r., sygn. akt III SA 2225/01.

zachowanie Spółki w tym zakresie nie jest jednak bezprawne a zatem brak podstaw do uznania, iż stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu, działając na podstawie art. 105 § 1 kpa w zw. z art. 83 uokik, **postanowił umorzyć postępowanie administracyjne i orzec jak w pkt IV. sentencji decyzji.**

9. Rozstrzygnięcie w pkt V. sentencji decyzji. Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 uokik Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Natomiast w myśl art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes UOKIK stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Analogicznie - stosownie do treści przepisu art. 264 § 1 kpa - jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia. Do kosztów postępowania – zgodnie z art. 263 § 1 kpa - zalicza się (…) również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Postępowanie w sprawie stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów uokik. Kosztami postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną i w związku z tym postanowiono obciążyć Bank kosztami postępowania w wysokości 31,20 zł (słownie trzydzieści jeden złotych 20/100 złotych).

Koszty niniejszego postępowania Spółka obowiązana jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie:

NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt V. sentencji decyzji.

Informacja o przysługujących środkach zaskarżenia

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 479^{28} § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 ze zm. – dalej „k.p.c.") od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury we Wrocławiu, pl. Strzelecki 25, 50-224 Wrocław.
Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm. – dalej: „uksc"), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i ust. 2 uksc, Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Zgodnie z art. 105 ust. 1 zd. 1 uksc, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów

sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.
Stosownie do treści art. 117 § 1 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Jednocześnie art. 117 § 3 k.p.c. stanowi, że osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Zgodnie z art. 117 § 4 zd. 1 k.p.c. wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 264 § 2 kpa, w zw. z art. 83 uokik oraz stosownie do art. 81 ust. 5 uokik, w zw. z art. 479^{32} k.p.c., stronie przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury we Wrocławiu, pl. Strzelecki 25, 50-224 Wrocław.
Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 uksc w zw. z art. 32 ust. 2 uksc, zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w przedmiocie kosztów postępowania, podlega opłacie stałej w kwocie 500 zł.

Otrzymuje:
[pełnomocnik]